ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេស ស្ដីពី

ការផលិតកូនត្រីពូជទីឡាព្យា ក្នុងអាង

រៀបចំដោយ : នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម

សហការជាមួយ : គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (TSTD)

ឧបត្ថម្ភដោយ : ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី រដ្ឋាភិបាលប្រទេសហ្វាំងឡង់ និង រដ្ឋាភិបាលសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ

រៀបរៀងដោយ:

លោក សៀវ សៅភាក្យ : អ្នកជំនាញផ្នែកវារីវប្បកម្ម របស់គម្រោង TSTD

ទូរស័ព្ទលេខ : ០១២ ៧៥៥ ៤៥២

អ៊ីម៉ែល : saopheaksiev1@gmail.com

កាលបរិច្ឆេទ : ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០១៣

© រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង: គ្រប់ព័ត៌មានទាំងអស់នៃសៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ
ជាកម្មសិទ្ធិ របស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ ហើយសម្រេចផ្តល់សិទ្ធិឱ្យ
នាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ។ រាល់សំណើរសុំផលិតបន្ថែម
ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតសិទ្ធិជាមុនសិន ពីនាយកដ្ឋានផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម។

មាតិកាអត្ថបទ

បុព្វកថា.. iii-iv

អារម្ភកថា.. 1

សេចក្តីផ្តើម 2

គោលបំណង 3

អត្ថប្រយោជន៍ នៃការផលិតត្រីពូជ ក្នុងអាង 3

១. លក្ខណៈជីវសាស្ត្រ 3

១. ១. ប្រភព 3

១. ២. ប្រភេទ 3

១. ៣. លក្ខណៈរូប 4

១. ៤. ចរិតស៊ីចំណី និង មជ្ឈដ្ឋានរស់នៅ 5

១. ៥.ការបន្តពូជ 5

២. ការសាងសង់អាង.. 6

២.១. ការជ្រើសរើសទីតាំងសម្រាប់សង់អាង 6

២.២. ទំហំអាង 6

២.៣. លក្ខណៈបាតអាង 7

២.៤. ប្រព័ន្ធបញ្ចេញ និងបញ្ចូលទឹក 7

២.៤.១. ប្រព័ន្ធបញ្ចេញទឹក 7

២.៤.២. ប្រព័ន្ធបញ្ចូលទឹក 7

៣. ការដឹកជញ្ជូនត្រីមេពូជ.. 8

៣.១. ការដឹកជញ្ជូន 8

៣.២. ការលែងត្រីមេពូជចូលអាងបង្កាត់ភ្ញាស់ 9

៤. បច្ចេកទេសបង្កាត់ភ្ញាស់ត្រីទីឡាព្យា ដោយធម្មជាតិក្នុងអាង 9

៤.១. ការជ្រើសរើសមេពូជដាក់បង្កាត់.. 9

៤.២. ដង់ស៊ីតេមេពូជដាក់បង្កាត់.. 10

៤.៣.សមាមាត្រមេពូជដាក់បង្កាត់ 11

៤.៤.ការគ្រប់គ្រងគុណភាពទឹក 11

៥. ប្រភេទចំណី និង ការប្រើប្រាស់ចំណី 11
៥.១.ប្រភេទចំណី 11
៥.២.ការប្រើប្រាស់ចំណី 12

៦. ការប្រមូល និង ការបំប៉នកូនត្រី 12
៦.១.ការប្រមូលកូនត្រី 12
៦.២.ការបំប៉នកូនត្រីក្នុងអាងហាប៉ា និង លូ 13

៧. ការតាមដានកម្រិតលូតលាស់ និង អត្រាគង់វង្សជាមធ្យមរបស់កូនត្រី 14
៧.១. ការតាមដានកម្រិតលូតលាស់ជាមធ្យម 14
៧.២. ការតាមដានអត្រាគង់វង្សជាមធ្យម 16

៨. ប្រភេទជម្ងឺ ការការពារ និង ការព្យាបាល 15
៨.១ ប្រភេទជម្ងឺ 15
៨.២ ការការពារ និងព្យាបាល 16

៩. សន្និដ្ឋាន និង សំណូមពរ 16
៩.១. ការសន្និដ្ឋាន 16
៩.២. សំណូមពរ 17

១០. ការកត់ត្រាចំណាយ ចំណូលផលិតកម្ម និង វិភាគសេដ្ឋកិច្ច 17
១០.១. ការកត់ត្រា ចំណាយ ចំណូល ផលិតកម្ម 17
១០.១ .ការប្រើប្រាស់ព័ត៌មានប្រមូលបាន សម្រាប់វិភាគចំណាយ ចំណូផលិតកម្ម 19

ឯកសារយោង 21

មុខកថា

អតីតកាល គឺជាការចាប់ផ្តើមមួយ ដែលយើងតែងជួបឧបសគ្គជាច្រើន។ យ៉ាងណាមិញជាមួយនឹងការចាប់ផ្តើម រមែង មានការអភិវឌ្ឍន៍រីកចម្រើនជាជំហានៗ ដើម្បីតភ្ជាប់ជាមួយបច្ចុប្បន្នកាល ហើយរបៀបរបបនៃជីវភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋយើងក៏ចេះតែមានការប្រែប្រួលជាអន្លើៗពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ដែលដើរទន្ទឹមទៅនឹងការវិវឌ្ឍន៍នៃបច្ចេកវិទ្យា ចំណេះដឹង វិទ្យាសាស្ត្រ ឆ្ពោះទៅកាន់ទំនើបភាវូបនីយកម្មពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ក្នុងបរិបទនៃសាកលភាវូបនីយកម្ម។

ពិតណាស់ យើងទាំងអស់គ្នាបានដឹងជាយូរយារណាស់មកហើយថា កម្ពុជាជាប្រទេសកសិកម្ម មានខឿនសេដ្ឋកិច្ចពឹងផ្អែកទៅលើវិស័យកសិកម្ម ហើយដែលរាជរដ្ឋាភិបាលក្រោមការដឹកនាំប្រកបដោយគតិបណ្ឌិត និងម៉ឺងម៉ាត់បំផុតរបស់ **តេជោសែន** បានចាត់ទុករួចហើយថា "កសិកម្មជាវិស័យអាទិភាពមួយនៅគ្រប់កាលៈទេសៈ"។ ក្នុងន័យនេះ វិស័យកសិកម្ម ត្រូវដើរជាតួអង្គមួយដ៏សំខាន់ក្នុងបរិបទនៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានប្រជាជនប្រមាណ ៨0% រស់នៅតំបន់ជនបទ និង ប្រកបមុខរបរកសិកម្មបែបនេះនោះ ការអភិវឌ្ឍន៍ក្នុងវិស័យអាទិភាពមួយនេះ ក៏មិនជាការងាយស្រួលប៉ុន្មានឡើយ បន្ទាប់ពីប្រទេសជាតិបានចាកផុតពីសង្គ្រាមស៊ីវិលរាប់ទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ។ ពិសេសដើម្បីធានារ៉ាប់រងក្នុងការបំពេញតម្រូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាការប្រឈមមុខទៅនឹងការកើនឡើងនៃចំនួនប្រជាជន ភាពខុសគ្នានៃតម្រូវការស្បៀងអាហាររបស់អ្នកទីក្រុងផង ការស្រេកឃ្លានស្បៀងអាហាររបស់ប្រជាជនក្នុងពិភពលោកផង និង សម្រាប់ការនាំចេញផងនោះ ពិតជានឹងធ្វើឱ្យខ្សែចង្វាក់នៃបម្រែបម្រួលទាំងអស់នេះ នឹងមានការបង្កើនល្បឿនបន្ថែមទៀតនាអនាគតកាល។

ផ្អែកលើមូលបញ្ហាដូចបានរៀបរាប់ខ្លះៗខាងលើនេះ ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានសហការជាមួយ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) ក្នុងការអនុវត្ត គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកទេសដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (Tonle Sap Technology Demonstrations For Productivity Enhancement) ពី ខែមីនា ឆ្នាំ២០១០ រហូតដល់ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៣។ ក្នុងចិរវេលានៃការអនុវត្តសកម្មភាពរបស់ខ្លួន គម្រោងTSTD បានធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មអំពីការធ្វើពិពិធកម្មដំណាំ ការគ្រប់គ្រងទឹកស្រោចស្រពដំណាំ ការចិញ្ចឹមសត្វ វារីវប្បកម្ម ការផ្តល់សេវាព័ត៌មានជនបទ។ល។ ដើម្បីបង្កើនចំណូលដល់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូចក្នុងខេត្តកំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ។ ក្នុងអំឡុងពេលអនុវត្តគម្រោងជាមួយមន្ទីរកសិកម្មខេត្ត និងខណ្ឌរដ្ឋបាលជលផល ក្នុងខេត្តទាំងបួន គម្រោងបានរៀបចំចងក្រងឯកសារផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម ផ្អែកលើលទ្ធផល និងបទពិសោធន៍អនុវត្តជាក់ស្តែងនៃការបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្ម ជាមួយកសិករនៅតាមមូលដ្ឋាន។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពី **ការផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាង** នេះ បានរៀបចំចងក្រងឡើងដោយអ្នកជំនាញឯកទេស ហើយត្រូវបានឆ្លងការពិនិត្យពិគ្រោះយោបល់ និងឯកភាពយល់ព្រមពីគណៈកម្មការបច្ចេកទេស ដែលមានសមាសភាពមកពីអង្គភាពជំនាញនានា នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត ហើយ វាជាឯកសារគោល ដែលពិព័ណ៌នាអំពីព័ត៌មាន និងបច្ចេកទេសសម្រាប់មន្ត្រីផ្សព្វផ្សាយស្រុក និងភ្នាក់ងារផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសតាមមូលដ្ឋាននានា យកទៅប្រើប្រាស់ជាប្រយោជន៍ក្នុងការបណ្តុះបណ្តាល និង ផ្សព្វផ្សាយបច្ចេកទេសថ្មីៗក្នុងបំណងផ្ទេរចំណេះដឹង ព័ត៌មាន និងបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មតាមគ្រប់រូបភាពឱ្យបានជ្រួតជ្រាបដល់

ប្រជាកសិករ និងផលិតករ ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មានសក្តានុពលភាពសមស្របតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌភូមិសាស្ត្រ សេដ្ឋ-កិច្ចសង្គម និងតម្រូវការ ចាំបាច់ជាក់លាក់នៅមូលដ្ឋាន។

ជារួម សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ មានសារប្រយោជន៍សម្រាប់មន្ត្រីកសិកម្មខេត្ត ក្រុង ស្រុក អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ភ្នាក់ងារប្រតិបត្តិការនានានៅមូលដ្ឋាន និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់យកទៅប្រើប្រាស់ក្នុងការផ្ទេរបច្ចេកវិទ្យាដល់ប្រជាកសិករជនបទ ឱ្យបានទូលំទូលាយ និងចូលរួមដោះស្រាយបញ្ហាចំពោះមុខ ដែលប្រជាកសិករកំពុងប្រឈមនៅក្នុងការងារផលិតកម្មកសិកម្ម ពិពិធកម្មកសិកម្ម ដើម្បីធានាសន្តិសុខស្បៀង និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលគ្រួសារជាពិសេស រួមចំណែកកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ ឯកសារនេះ ជាបរិវិសទានមួយ ជួយបើកផ្លូវដល់ប្រិយមិត្តអ្នកអានទាំងឡាយ ដែលមានបំណងយកបច្ចេកទេសនេះ ទៅអនុវត្តតាមសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់ខ្លួន និងទទួលបានផ្លែផ្កាល្អប្រសើរប្រកបដោយក្តីសង្ឃឹម។ យើងខ្ញុំរីករាយ និង រង់ចាំទទួលនូវការរិះគន់កែលម្អ ក្នុងន័យស្ថាបនាពីសំណាក់ប្រិយមិត្តអ្នកអានទាំងឡាយ ដើម្បីញ៉ាំងឱ្យការចងក្រងលើកក្រោយៗកាន់តែមានភាពសុក្រឹតថែមទៀត។

ធ្វើនៅរាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី១៧ ខែ សីហា ឆ្នាំ២០១៣

រដ្ឋមន្ត្រី

ច័ន្ទ-សារុន

អារម្ភកថា

គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យាដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប (TSTD – TA 7305-CAM) ជាគម្រោងជំនួយបច្ចេកទេស ដែលផ្តល់សហ-ហិរញ្ញប្បទានឥតសំណងសម្រាប់អនុវត្ត ដោយរដ្ឋាភិបាលហ្វាំងឡង់ មូលនិធិដៃគូអ៊ី-អាស៊ី និង ចែករំលែកពុទ្ធិនៃសាធារណៈរដ្ឋកូរ៉េ និង ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) ។ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ចូលរួមបដិភាគ មិនមែនជាថវិកា (ធនធានមនុស្ស ការិយាល័យបំពេញការងារ...) សម្រាប់ការអនុវត្តន៍គម្រោង។ ធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ីជាអ្នកចាត់ចែងប្រតិបត្តិការផ្ទាល់ ជំនួសមុខឱ្យម្ចាស់ជំនួយ ។ គម្រោងបានធ្វើការសាកល្បងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា កសិកម្ម និង ផ្តល់សេវាព័ត៌មានជនបទ ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូលរបស់គ្រួសារកសិករខ្នាតតូច ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម កំពង់ធំ សៀមរាប និង បន្ទាយមានជ័យ។

សៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសស្តីពី **ការផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាង** នេះ បានរៀបចងក្រងឡើងដើម្បីផ្តល់នូវចំណេះដឹង និង ចំណេះធ្វើជាក់ស្តែង ក៏ដូចជា លើកទឹកចិត្តដល់កសិករ ដែលពុំសូវមានធនធានឱ្យចាប់អារម្មណ៍លើកម្មវិធី ស្តីពី *បច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា* ក្នុងអាងស៊ីម៉ង់ត៍ ឬ អាងធ្វើពីកៅស៊ូ នេះ ពីព្រោះការផលិតកូនពូជត្រី ទីឡាព្យា ក្នុងអាង ត្រូវការចំណាយតិច កំលាំងពលកម្មតិច ទីកន្លែងតូច ទឹកតិច ងាយស្រួលក្នុងការផលិត ហើយ ម្យ៉ាងទៀត ត្រីទីឡាព្យា ជាប្រភេទត្រី ដែលកាន់តែមានការនិយមបរិភោគ និង មានតំលៃខ្ពស់។

ភាពជោគជ័យនៃការផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាង គឺ អាស្រ័យលើ គុណភាពចំណី ដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យមេពូជការឧស្សាហ៍ផ្លាស់ប្តូរទឹក និង ការប្រមូលកូនញាស់ បានទាន់ពេលវេលា និងការផ្សាំកូនក្នុង ហាប៉ា ឬ អាង ។

ខ្លឹមសារក្នុងសៀវភៅណែនាំបច្ចេកទេសនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង សម្រាប់ជួយកសិករ ដែលចង់ផលិតពូជត្រីទីឡាព្យា ដោយផ្អែកលើជំហាននៃការអនុវត្តន៍បច្ចេកទេស និង បទពិសោធន៍ជាក់ស្តែង ដែលអនុវត្តបានជោគជ័យក្នុងកម្មវិធីបង្ហាញបច្ចេកទេសផលិតពូជត្រី ទីឡាព្យា ក្នុងអាង នៅតាមទីតាំងធ្វើបង្ហាញបច្ចេកទេស ចំនួន១៦ កន្លែងក្នុងខេត្តគោលដៅរបស់គម្រោង។

ការអនុវត្តន៍កម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាល និង ធ្វើបង្ហាញពី បច្ចេកទេសផលិតត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាងនេះ អាចទទួលបានជោគជ័យ ដោយមានការគាំទ្រពីបុគ្គលិកគម្រោង TSTD លោក **ប្រាក់ ថាវរមិដា** ប្រធានសម្របសម្រួលគម្រោង និង ជាអគ្គលេខាធិការរងនៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ លោក **លីវ លាងហ៊ី** ប្រធានក្រុមទីប្រឹក្សាគម្រោងនៃក្រុមហ៊ុនផ្តល់ប្រឹក្សា NIRAS និង ថ្នាក់ដឹកនាំ និង មន្ត្រីខណ្ឌរដ្ឋបាលជលផល ក្នុងខេត្តគោលដៅទាំងបួន។

រៀបរៀងដោយៈ

លោក **សៀវ សៅភាគ្យ** អ្នកជំនាញផ្នែកវារីវប្បកម្ម របស់គម្រោង TSTD
ទូរស័ព្ទៈ ០១២ ៧៩៥ ៤៥២
អ៊ីម៉េលៈ saopheak@gmail.com

សេចក្តីផ្តើម

ត្រីទីឡាព្យា គឺជាត្រីទឹកសាបមួយប្រភេទ ងាយស្រួលនៅក្នុងការចិញ្ចឹម ក៏ដូចជាការផលិតកូនពូជផងដែរ ហើយវាមានលក្ខណៈធន់ទៅនឹងជម្ងឺ អាចរស់នៅបានក្នុងមជ្ឈដ្ឋានទឹកកខ្វក់ ទាំងក្នុងទឹកសាប ទឹកភ្លាវ និង ទឹកប្រៃ ។ គេអាចចិញ្ចឹមវា ឬ ផលិតកូនពូជ បានតាមបែបច្រើនរូបភាព ឬក៏ តាមបែបច្រើនប្រភេទប្រព័ន្ធកសិដ្ឋាន ដែលក្នុងនោះរួមមាន៖ អាចចិញ្ចឹម បាននៅក្នុងប្រព័ន្ធស្រះដី ស្រែ ហាប៉ា អាងបេតុង បែរ ស៊ង ។ល។ តាមតំបន់មានប្រភពទឹកសាប និង ទឹកភ្លាវ ដោយអាចធ្វើការចិញ្ចឹមបានទាំងលក្ខណៈទោល និងចម្រុះ ជាមួយប្រភេទត្រីផ្សេងៗទៀត ។ នៅក្នុងការចិញ្ចឹមត្រីប្រភេទទីឡាព្យានេះ គេអាចប្រើប្រាស់បានទាំងប្រភេទចំណីផ្សំ ចំណីគ្រាប់ ឬ ចំណីបាវ ឬចំណីរោងចក្រ និងរួមផ្សំជាមួយនឹងចំណីធម្មជាតិ មានស្រាប់នៅក្នុងទឹក ដែលរីកលូតលាស់ កកើតមានឡើង តាមរយៈការប្រើប្រាស់ជីលាមកសត្វ ជីបៃតង និងជីអសរីរាង្គ ឬ ជីដេអាប៉េ និង ជីអ៊ុយរ៉េ ។ ដោយឡែក ចំពោះចំណីផ្សំវិញ ជាប្រភេទចំណី ដែលកសិករទូទៅអាចរក និងផ្សំដោយខ្លួនឯងបាន ដោយប្រើប្រាស់នូវធនធានមានស្រាប់ នៅតាមមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន រួមមានដូចជា កន្ទក់ ចុងអង្ករ ពោត សណ្តែក បន្លែ ម្សៅត្រី និងកាកសំណល់ផ្ទះបាយ...។ល។ នេះជាប្រភេទចំណីមួយ ដែលអាចធ្វើឱ្យកសិករ ឬ វារីវប្បករ ទទួលបាននូវកម្រិតប្រាក់ចំណេញខ្ពស់ នៅក្នុងការចិញ្ចឹម ឬផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា តាមបែបជាលក្ខណៈគ្រួសារនេះ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងការប្រើប្រាស់ចំណីគ្រាប់ ដែលទិញមកពីទីផ្សារមានតម្លៃខ្ពស់។

មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ ត្រីទីឡាព្យា បាន និង កំពុងតែដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ នៅក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ម្ហូបអាហារ សាច់ត្រីនៅលើទីផ្សារអន្តរជាតិ ជាពិសេស ទីផ្សារប្រទេសអាមេរិក ជប៉ុន អង់គ្លេស កាណាដា សហភាពអារ៉ាប់ និង បណ្តាប្រទេសផ្សេងៗទៀត នៅលើពិភពលោក ។ ដោយឡែក ទីផ្សារត្រី ទីឡាព្យា នៅក្នុងប្រទេសអាមេរិកតែម្នាក់ឯង បានធ្វើការនាំចូលប្រភេទត្រីនេះ រហូតដល់ជិត ៦០% (៥០.៩៤%) នៃផលិតផលសាច់ត្រីប្រភេទផ្សេងៗទៀត ដែលបាននាំចូលសរុបនៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ២០០០ កាលពីជាង១០ឆ្នាំ មុនកន្លងមកនេះ (Madan & Ferdinand 2001) និងបន្តកើនឡើងការនាំចូលប្រភេទត្រីទីឡាព្យានេះ រហូតដល់ជាង ៤០០% ក្នុងរយៈពេល ៧ ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ។ នៅកម្ពុជា តម្រូវការត្រី ទីឡាព្យា សម្រាប់ម្ហូបអាហារ កំពុងកើនឡើង គួរឱ្យកត់សំគាល់។

អាស្រ័យហេតុនេះហើយ បានជា នាយកដ្ឋានអភិវឌ្ឍនវារីវប្បកម្ម នៃរដ្ឋបាលជលផល នៃក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បាន និងកំពុងមានការចាប់អារម្មណ៍ និងយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំង ព្រមទាំងធ្វើការជម្រុញសកម្មភាពផ្សព្វផ្សាយយ៉ាងសកម្ម នៅក្នុងការបង្ហាត់បង្រៀនកសិករក្រីក្រនៅតាមជនបទ ដាច់ស្រយ៉ាលពីតំបន់ដែននេសាទត្រីធម្មជាតិ ឱ្យមានការយល់ដឹង និងចេះចិញ្ចឹមត្រីប្រភេទ ទីឡាព្យា នេះ នៅគ្រប់ទីកន្លែង ស្ទើរតែគ្រប់ ២៤ ខេត្តក្រុងនៃប្រទេសកម្ពុជាយើង។ ជាពិសេស នៅក្នុងរយៈពេលប៉ុន្មានឆ្នាំចុងក្រោយនេះ គម្រោងបង្ហាញបច្ចេកវិទ្យា ដើម្បីបង្កើនផលិតភាពជុំវិញតំបន់ទន្លេសាប ក៏មានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងផងដែរ នៅក្នុងការផ្សព្វផ្សាយ បង្ហាត់បង្រៀនពីបច្ចេកទេសផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា ជាលក្ខណៈគ្រួសារ នៅក្នុងអាងបេតុង ឬ ហាប៉ា ដល់កសិករគំរូ ធ្វើបង្ហាញមួយចំនួននៅក្នុងខេត្តគោលដៅរបស់គម្រោង គឺ ខេត្តកំពង់ចាម កំពង់ធំ បន្ទាយមានជ័យ និងសៀមរាប ដោយទទួលបានលទ្ធផលជាផ្លែផ្កា និងមានការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងផងដែរ ពីសំណាក់ប្រជាកសិករ និងវារីវប្បករ។

គោលបំណង

- ដើម្បីបញ្ជ្រាបចំណេះដឹង និង បទពិសោធន៍ ស្ដីពីបច្ចេកទេសផលិតត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាង ដល់កសិករ។
- ដើម្បីបង្កើនប្រាក់ចំណូល តាមរយៈការលក់កូនត្រី។
- ដើម្បីបង្កើត និង បង្កើនមុខរបរ ដល់កសិករនៅតាមជនបទ។
- ដើម្បីរួមចំណែកដល់ការបង្កើនការផ្គត់ផ្គង់បរិមាណជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) ដល់មនុស្សជាតិ។

អត្ថប្រយោជន៍នៃការផលិតកូនត្រីពូជ ទីឡាព្យា ក្នុងអាង

- ការផលិតពូជត្រី ទីឡាព្យា ក្នុងអាង អាចបង្កើនផលិតភាពក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ពូជត្រី តាមតម្រូវការ ។
- ការផលិតពូជត្រី ទីឡាព្យា ក្នុងអាង អាចបង្កើនជីវភាពគ្រួសារ។
- កាត់បន្ថយចំណាយក្នុងការទិញកូនត្រីពូជ សម្រាប់ការចិញ្ចឹមលើកក្រោយៗទៀត។

១. លក្ខណៈជីវសាស្ត្រ

១.១. ប្រភពត្រី ទីឡាព្យា

✧ ត្រី ទីឡាព្យា មានប្រភពមកពីទ្វីបអាហ្វ្រិច

✧ ត្រី ទីឡាព្យា ជាប្រភេទត្រីនាំចូលបន្ថមកប្រទេសកម្ពុជា ពីប្រទេសថៃ និង វៀតណាម

✧ ត្រី ទីឡាព្យា ប្រភេទកូនកាត់មួយចំនួន ត្រូវបានប្រទេសគេធ្វើការបង្កាត់ នៅប្រទេស តៃវ៉ាន់ ហ្វីលីពីន អាមេរិក ។ល។

១.២. ប្រភេទ

ត្រី ទីឡាព្យា ស្ថិតក្នុងអំបូរ Cichlidae ដែលមានច្រើនប្រភេទ ដូចជា៖

➔ ត្រី ទីឡាព្យា ម៉ូសាមប៊ីកា(Oreochromis mossambicus)

រូបភាពទី ១.២.១: ប្រភេទត្រី ទីឡាព្យា ម៉ូសាមប៊ីកា

➔ត្រី ទីឡាព្យា នីឡូទីកា (Oreochromis niloticus)

រូបភាពទី ១.២.២: ប្រភេទត្រី ទីឡាព្យា នីឡូទីកា

➔ ត្រី ទីឡាព្យា ក្រហម (Oreochromis spp hybrids) ដូចជា៖ ត្រី ទីឡាព្យា ក្រហមតៃវ៉ាន់ (Thaivanese red tilapia) ត្រីទីឡាព្យា ក្រហមហ្វីលីពីន(Philippine red tilapia)។ល។

រូបភាពទី ១.២.៣: ប្រភេទត្រី ទីឡាព្យា ក្រហម

១.៣. លក្ខណៈរូប

- ត្រីទីឡាព្យា ជាប្រភេទត្រីស្រកា ដែលមានដងខ្លួនសំប៉ែត។
- ត្រីទីឡាព្យា ជាប្រភេទត្រីមានមាត់ធំ ដែលមានភាពអំណោយផលក្នុងការភ្ញាស់ពងក្នុងមាត់។
- ត្រីទីឡាព្យា ជាប្រភេទត្រី ដែលមាន ព្រុយរឹងមាំ ដូចជា ព្រុយខ្នង,កន្ទុយ គូទ ពោះ ទ្រូង ។
- ត្រីទីឡាព្យា មានខ្សែឆ្នូតចំហៀងពីរ៖

ខ្សែចំហៀងទី១ ចិតនៅចំស្រកាជួរទី៤ រាប់ពីព្រុយខ្នងចុះក្រោម
ចាប់ផ្ដើមពីក្បាំងស្រកី ដល់ក្រោយ មាន ២៤ ស្រកា។

ខ្សែចំហៀងទី២ ចិតនៅចំស្រកាជួរទី៧រាប់ពីព្រុយខ្នងចុះក្រោមមាន១៧ស្រកា។